

PRŮZKUMOVÁ DOKUMENTACE A PROBLÉMY JEJÍHO SPRÁVOVÁNÍ V ČESKÉM KRUMLOVĚ

PHDR. JAN MÜLLER

Český Krumlov má dlouholetou tradici kvalitní předprojektové přípravy, kterou odstartovaly počátkem 60. let stavebně-historické průzkumy (SHP) Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů Praha (SÚRPMO). Na ně navázaly po roce 1980 i průzkumy restaurátorské (Státní restaurátorské ateliéry Praha - StRA) a následně též specializované studie dendrochronologické, biologické, chemicko-technologické rozborů materiálů a hmot, studie stavebně-technické, archeologické, ikonografické, studie historicko-archivní, umělecko-historické, urbanistické a další. Důležitou informační bázi představují též restaurátorské zprávy, od 2. poloviny 50. let institucionálně garantované DÍLEM, podnikem ČFVU Praha. Ve svém celku se jedná jen v rámci Českého Krumlova řádově o stovky výstupů.

Neurčitost kvantifikace odráží tristní stav v uchovávání a spravování dokumentace, na které se postupně podílelo několik místních či regionálních institucí. Před rokem 1990 zvláště Městský národní výbor (odbor výstavby), Domovní správa a její nástupce Okresní podnik bytového hospodářství (OPBH), v marginálním rozsahu i Okresní národní výbor (odbor kultury) a podstatněji též Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Českých Budějovicích (KSSPPOP).

Zatímco se v archivu místního stavebního úřadu dochovala významná část původního fondu zpracovaných SHP, dokumentace bývalého OPBH (restaurátorské zprávy různých dodavatelů, restaurátorské průzkumy a další analýzy StRA apod.) patrně nenávratně zmizela. Rovněž seznam „krumlovských SHP“, archivovaných v Památkovém ústavu v Českých Budějovicích, lze stěží označit za reprezentativní.¹⁾ Daleko tragičtější je však osud restaurátorských zpráv. Zatímco z různých zdrojů víme, že ve městě jen v letech 1950 - 60 proběhlo více než 40 malířských a sochařských restaurátorských akcí (mimo areál zámku), archiv česko-budějovického památkového ústavu registruje pouhé dvě nevýznamné položky²⁾ a v česko-krumlovských archivech pak neobjevíme ani jedinou. Situace zámeckého areálu, jako památky spravované odbornou institucí, je pochopitelně příznivější.

Smutnou kapitolou je rovněž dokumentace zaniklých a stále zanikajících historických budov Českého Krumlova. V tomto ohledu nesdílíme optimismus literatury.³⁾ Vždyť jen v jediném plešiveckém předměstí bylo po roce 1945 demolováno více než sto nemovitostí. Po některých nezůstala ani amatérská fotografie.

Devadesátá léta přinesla prolomení někdejšího monopolu státních podniků i v oblasti průzkumových aktivit a restaurátorských prací. Jako specifický problém vystoupila na povrch otázka spravování a komerčního využívání archivů zaniklých, eventuálně zprivatizovaných výše zmíněných podniků, dotýkající se rovněž autorských práv zpracovatelů dokumentace.

1) P. Macek, M. Havlíčková, Stavebně historické průzkumy z archivu Památkového ústavu v Českých Budějovicích, Průzkumy památek 4, 1997, s. 142 - 148.

2) S. Měšťanová, Katalog restaurátorských zpráv archivu KSSPPOP České Budějovice, Zpravodaj oboru památkové péče 1988/A-9, České Budějovice, 1988, s. 6 - 15.

3) K. Kibic, Památkové ztráty v našich historických městech po roce 1945, Památky a příroda 16, 1991, s. 1 - 13.

Oživení na uvolněné scéně průzkumových (v jižních Čechách viz např. MURUS s. r. o., ARTECO-B. M. s. r. o., BRISAM s. r. o. ad.) a restaurátorských prací přineslo nesporně vyšší operativnost a potřebný kvantitativní nárůst prací. Na druhé straně rozkolísaná kvalitativní úroveň výstupů volala k nastolení závazných pravidel standardizace a jisté formy centrální kontroly. Jestliže u stavebně-historických průzkumů již dochází k nápravě poměrů, zůstává standardizace restaurátorských zpráv a elaborátů restaurátorských průzkumů nadále akutním úkolem.

Po roce 1992 došlo v Českém Krumlově, zvláště zásluhou odboru územního rozvoje Městského úřadu, k výraznému pokroku při koordinaci průzkumových a restaurátorských prací i v archivaci dokumentace. Přesto lze konstatovat, že celková úroveň spravování a šíření expertních materiálů ve městě i regionu zůstává nedostatečná. Jedná se ovšem o problém celostátní, dlouhodobě podceněný a neřešený. Závažnost otázky narůstá zvláště dnes - ve vztahu k potřebě vytvoření jednotné, komplexní informační báze oboru památkové péče.⁴⁾ Na jejím vybudování a kontinuálním rozšiřování by měli dle mého soudu participovat všichni zainteresovaní správci dokumentací od Státního ústavu památkové péče přes právní dědice bývalých státních podniků, regionální památkové ústavy až po okresní a městské úřady a specializované soukromé firmy. Shromážděné materiály stavebně-historických a dalších průzkumů by se nesporně měly stát jádrem komplexní databáze Ústředního seznamu nemovitých kulturních památek. Jen pružný a relativně kompletní digitalizovaný informační systém může být skutečnou oporou kompetentních stanovisek v oblasti ochrany a obnovy kulturních památek. Přispěl by nepochybně k podstatnému urychlení a zkvalitnění expertizních a metodických činností i rozhodovacích procesů státní památkové péče. „Vedlejším efektem“ splněného, možná až sisyfófského úkolu, by pak bylo množství cenných podnětů pro celou řadu dotčených vědních disciplín.

Jan Müller

4) Srovnej: V. Jesenský, Principy dokumentování památek, areálů a území přijaté na Generálním shromáždění ICOMOS v Sofii roku 1996 a další mezinárodní dokumenty, týkající se dokumentování a dokumentace památek a jejího spravování a šíření, Zprávy památkové péče 57, 1997, s. 222 - 227.